

POSTANOWIENIE

Dnia 15 lipca 2010 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Iwona Koper (przewodniczący)

SSN Wojciech Katner

SSN Bogumiła Ustjanicz (sprawozdawca)

w sprawie z powództwa Syndyka masy upadłości Korporacji Przemysłowo-Finansowej „J.(...)” Spółki z o.o. w N.

przeciwko Przedsiębiorstwu Budowlano-Handlowo-Uługowo-Produkcyjnemu „K.(...)” Spółce z o.o. w M. i „Bankowemu Funduszowi Leasingowemu” Spółce Akcyjnej w Ł.

o uznanie umowy za bezskuteczną,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 15 lipca 2010 r.,

zażalenia strony powodowej

na postanowienie o kosztach procesu zawarte w punkcie II wyroku

Sądu Apelacyjnego z dnia 4 lutego 2010 r., sygn. akt I ACa (...),

oddala zażalenie.

Uzasadnienie

Wyrokiem z dnia 4 lutego 2010 r. Sąd Apelacyjny zmienił wyrok Sądu Okręgowego w G. z dnia 7 października 2008 r. w ten sposób, że oddalił powództwo Syndyka masy upadłości Korporacji Przemysłowo-Finansowej „J.(...)” Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w N. o uznanie umowy za bezskuteczną i zasądził od powoda na rzecz pozwanej Bankowego Funduszu Leasingowego Spółki Akcyjnej w Ł. kwotę 16 329,04 zł tytułem zwrotu kosztów procesu. Rozstrzygnięcie to oparte zostało

na zasadzie odpowiedzialności za wynik sprawy, przewidzianej art. 98 § 1 k.p.c. Na sumę kosztów poniesionych przez pozwaną złożyły się wniesione przez nią opłaty sądowe od apelacji, wynagrodzenie pełnomocnika, wydatki związane z dojazdami do siedziby Sądu oraz noclegami.

W zażaleniu na postanowienie orzekające o kosztach procesu powód zarzucił, że naruszone zostały przepisy postępowania przez wadliwe niezastosowanie art. 102 k.p.c., co miało istotny wpływ na wynik sprawy. Domagał się uchylenia go i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi drugiej instancji. Wskazał, że część kosztów nie została przez niego spowodowana, skoro do zniesienia postępowania i uchylenia pierwszego wyroku Sądu Okręgowego doszło z przyczyn leżących po stronie pozwanej Przedsiębiorstwa Budowlano-Handlowo-Usługowo-Produkcyjnego Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w M., która nie posiadała organu, co również nie zostało dostrzeżone przez ten Sąd. Ponadto zły stan majątkowy, wynikający z upadłości Spółki „J.(...)”, usprawiedliwia nieobciążanie powoda kosztami procesu.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Decydujące znaczenie na rozstrzygnięcie o kosztach procesu ma wynik sprawy, a nie rezultat postępowania w poszczególnych instancjach. Takie stanowisko ugruntowane zostało w doktrynie i orzecznictwie, a przykładowo należy zwrócić uwagę na postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 12 sierpnia 1965 r., I CZ 80/65, OSNC 1966/3/47 i wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16 maja 2008 r., III CSK 383/07, niepubl.

W art. 98 § 1 k.p.c. ustanowione zostały dwie podstawowe zasady rozstrzygnięcia o kosztach procesu: odpowiedzialności za wynik sprawy oraz zwrotu kosztów celowych i niezbędnych. Przegrywającą jest ta strona, której roszczenie nie zostało uwzględnione w znaczeniu merytorycznym i formalnym, albo której obrona była nieskuteczna. Przedmiotem zwrotu są także koszty wywołane wadliwym przebiegiem procesu, zawinionym przez stronę, jeśli nie ma podstaw do zastosowania art. 103 k.p.c., jak też przez sąd. Nie zasługuje na podzielenie zarzut nieuzasadnionego zaliczenia do kosztów procesu opłaty sądowej, wynagrodzenia pełnomocnika i poniesionych przez niego wydatków, związanych z postępowaniem, które toczyło się w warunkach nieważności, skoro stanowiły one składniki kosztów niezbędnych do obrony pozwanej, a nadto nie były wywołane jej działaniem. Obowiązek starannego działania dotyczy wszystkich uczestników postępowania sądowego, a zatem i powód nie był zwolniony od dociekania, czy jego przeciwnicy są właściwie reprezentowani. Nie było zatem podstaw ani do

określania sumy kosztów na niższym poziomie ani do przyjmowania, że co do ich części zachodzi szczególny wypadek, o jakim mowa w art. 102 k.p.c.

Odstępstwo od zasady odpowiedzialności za wynik procesu, przewidziane art. 102 k.p.c. stanowi rozwiązanie szczególne, które nie podlega wykładni rozszerzającej. Zastosowanie go wymaga istnienia wyjątkowych wypadków, a przyjęcie że zaszły w konkretnej sprawie, powinno uwzględniać wszystkie jej okoliczności. Wskazuje to na niedopuszczalność stosowania uogólnień i formułowania wniosków, które nie poddają się kontroli. Powód przed wytoczeniem powództwa obowiązany jest do wszechstronnego rozważenia, czy dochodzone roszczenie mu przysługuje i w jakim kształcie oraz od kogo powinien oczekiwać zaspokojenia.

Powoływana przez żalącego się trudna sytuacja ekonomiczna, będącej w upadłości Spółki, nawet jeśli uzasadniałaby zwolnienie jej od kosztów sądowych, nie zwalnia go od obowiązku zwrotu kosztów procesu przeciwnikowi (art. 108 u.k.s.). Nie może być także podstawą do takiego zwolnienia w oparciu o art. 102 k.p.c., skoro nie ma innych szczególnych wypadków, wskazujących na odstąpienie od podstawowej zasady odpowiedzialności za wynik sprawy.

Z powyższych względów zażalenie jako pozbawione uzasadnionych podstaw należało oddalić na podstawie art. 398¹⁴ w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c.